

van reizigers voor reizigers

TROTTER

NORMANDIË OOST

De wereld houdt niet op met draaien. Een wereldreiziger is de eerste om dat te beamen. Hoewel men geen inspanningen gespaard heeft om al de gegevens in deze gids uitgebreid te testen en te actualiseren, is het niet uitgesloten dat je ter plaatse vaststelt dat bepaalde gegevens in deze gids toch al opnieuw gewijzigd zijn. Veel adressen en suggesties in de Trotters zijn bovendien wat 'fragiel', juist omdat ze zo sympathiek en verrassend zijn. We zouden het daarom bijzonder op prijs stellen als je ons op de hoogte brengt van eventuele wijzigingen, zodat we de eerstvolgende herdruk op een correcte manier kunnen aanpassen. Dank bij voorbaat. Ons adres:

TROTTER

Uitgeverij Lannoo
Kasteelstraat 97
B-8700 Tielt

Uitgeverij Terra Lannoo
Postbus 97
3990 DB Houten

E-MAIL: TROTTER@LANNOO.BE

WWW.TROTTERCLUB.COM

De prijscategorieën die in de Trottergidsen worden gebruikt, zijn steeds afgestemd op het land. Als je in een goedkoop hotelletje ongeveer €25 betaalt, behoort een hotel waar je €75 neertelt uiteraard tot de dure prijsklasse. De uitgever kan niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele fouten of de gevolgen ervan.

VERTALING Mireille Peeters, Petra Van Caneghem, Bert Verpoest; Imago Mediabuilders, Ykje Wildenborg, Koojsje van der Weij

REISINFORMATIE VLAANDEREN EN NEDERLAND Wegwijzer, Brugge

OMSLAGONTWERP Studio Jan de Boer / Helga Bontinck

ONTWERP BINNENWERK Studio Lannoo

OMSLAGFOTO Hemis.fr

OORSPRONKELIJKE TITEL Le Guide du Routard – Normandie

OORSPRONKELIJKE UITGEVER Hachette, Paris

DIRECTEUR Philippe Gloaguen

STICHTERS Philippe Gloaguen en Michel Duval

HOOFDREDACTEUR Pierre Josse

ADJUNCTREDACTEUREN Benoît Lucchini en Amanda Keravel

REDACTEUREN Olivier Page, Véronique de Chardon, Isabelle Al Subaihi, Anne-Caroline Dumas, Carole Bordes, André Poncelet, Marie Burin des Rozières, Thierry Brouard, Géraldine Lemauf-Beauvois, Anne Poinset, Mathilde de Boisgrollier, Gavin's Clemente-Ruiz, Alain Pallier en Fiona Debrabander

© Hachette (alle rechten voor vertaling, reproductie en bewerking gereserveerd voor alle landen),
Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2014

© Cartografie Hachette Tourisme

WWW.LANNOO.COM

D/2014/45/205 - ISBN 978 90 209 72047 - NUR 512

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUD

WAT JE ZEKER NIET MAG MISSEN

REIZEN NAAR NORMANDIË

Met de auto	11	Met de trein	11
Met de bus	11		

NORMANDIË PRAKTISCH

Alvorens te vertrekken	14	Internetadressen	18
Budget	16	Reisliteratuur	19
Geldzaken	17	Telefoneren	20
Huisruil	18		

MENS, MAATSCHAPPIJ, NATUUR EN CULTUUR

Architectuur	21	Milieu	33
Bekende Normandiërs	22	Schilders en schilderijen	35
Culinaire heerlijkheden	26	Streektafen	36
Economie	28	Werelderfgoed van Unesco	36
Geografie	29	Wijn en andere alcoholische dranken	36
Geschiedenis	30	Woningen	38

SEINE-MARITIME

Rouen	44	MUSÉE PIERRE-CORNEILLE IN PETIT-	
PAVILLON FLAUBERT IN CANTELEU	64	COURONNE	64
MUSÉE INDUSTRIEL DE LA CORDERIE		FABRIQUE DES SAVOIRS	65
VALLOIS IN NOTRE-DAME-DE-BONDEVILLE	64		

DE SEINEVALLEI 65

La Bouille	65	Saint-Wandrille-Rançon	70
De abdij van Saint-Georges	67	Caudebec-en-Caux	71
MANOIR DE VILLERS	68	Villequier	73
De abdij van Jumièges	68	Het kasteel van Filières	74
MUSÉE AOÛT 44 (BIJ JUMIÈGES)	70	De Pont de Tancarville	75

DE BAAI VAN DE SEINE 75

De Pont de Normandie	75	ÉGLISE SAINT-SAUVEUR IN	
Le Havre	76	MONTVILLIERS	94
ABDIJ VAN MONTVILLIERS EN HET		Sainte-Adresse	94
INTERACTIEVE CIRCUIT CŒUR D'ABBAYE	93		

DE CÔTE D'ALBÂTRE 95

Étretat	96	Valmont	115
Yport	103	Veulettes-sur-mer	117
Fécamp	106		
LES PETITES-DALLES	114		

8 | INHOUD

DE VALLEI VAN DE DURDENT	118
Cany-Barville	118
HET PAYS DE CAUX	119
Allouville-Bellefosse	120
Yvetot	120
VAN SAINT-VALÉRY-EN-CAUX NAAR DIEPPE	121
Saint-Valéry-en-Caux	121
Dieppe	132
KASTEEL VAN MESNIL-GEOFFROY IN ERMENOUVILLE	126
MUSÉE JACQUES-ÉMILE BLANCHE IN OFFRANVILLE	145
Veules-les-Roses	126
MUSÉE DE L'HORLOGERIE IN SAINT- NICOLAS-D'ALIERMONT	146
Sotteville-sur-Mer	127
Het kasteel van Miromesnil	147
Varengeville-sur-Mer	128
DE PETIT CAUX	147
DE BENEDENLOOP VAN DE BRESLE	147
Le Tréport	148
MERS-LES-BAINS	151
DE KLIFFEN	151
Eu	151
HET PAYS DE BRAY	155
Neufchâtel-en-Bray	155
JARDIN DU BOIS-GUILBERT	160
Forges-les-Eaux	157
Gournay-en-Bray	160
FERME DE BRAY IN SOMMERY	160
BROUWERIJ LA CHAPELLE IN LA CHAPELLE-SAINT-OUEN	160
TUSSEN HET PAYS DE BRAY EN HET PAYS DE CAUX	161
Ry	161
Blainville-Crevon	163
JARDIN PLUME IN AZOUVILLE-SUR-RY	163
Het kasteel van Martainville	164
EURE	
DE SEINEVALLEI	168
Vernon	169
Les Andelys	177
Giverny	172
BRASSERIE DUPLESSI IN TOSNY	180
DE VEXIN NORMAND	180
DE VALLEI VAN DE EPTE	181
Gisors	181
LYONS-ANDELLE	183
Het Forêt de Lyons	183
Het kasteel van Fleury-la- Forêt	188
Lyons-la-Forêt	184
Het kasteel van Vascoeuil	188
Lisors en de abdij van Mortemer	186
De abdij van Fontaine-Guérard	187

DE VALLEI VAN DE EURE		189
Évreux	189	Louviers 198
De zuidelijke route: van Pacy-sur-Eure naar Ézy-sur-Eure	196	MUSÉE DE LA BATELLERIE IN POSES 200
IVRY-LA-BATAILLE	196	BASE DE LOISIRS LÉRY-POSES 200
ÉZY-SUR-EURE	197	ABDIJ VAN BONPORT IN PONT-DE-L'ARCHE 201
De noordelijke route: van Pacy-sur-Eure naar Louviers	197	
HET PAYS D'AVRE EN ITON		201
Breteuil-sur-Iton	201	Verneuil-sur-Avre 203
HET PAYS D'OUCHE		205
Conches-en-Ouche	205	FERRIÈRE-SUR-RISLE 207
Rondrit in het Pays d'Ouche	207	KASTEEL VAN BEAUMESNIL 207
DE VALLEI VAN DE RISLE EN VAN DE CHARENTONNE		208
Le Bec-Hellouin	208	MOULIN AMOUR (ÉCOMUSÉE DE LA MEUNERIE) IN SAINT-OUEN-DE-PONT-CHEUIL 211
Harcourt	209	Bernay 212
Le Neubourg	210	
CHÂTEAU DU CHAMP-DE-BATAILLE IN SAINT-OPPORTUNE-DU-BOSC	211	
HET PAYS D'AUGE EN DE LIEUVIN		216
HET REGIONAAL NATUURPARK VAN DE MEANDERS VAN DE NORMANDISCHE SEINE		217
Pont-Audemer	217	ROUTOT 222
Rondrit in het Forêt de Brotonne	220	Le Marais Vernier 223
VIEUX-PORT	220	BOUQUELON 224
BOURNEVILLE	220	PHARE DE LA ROQUE 225
LA HAYE-DE-ROUTOT	221	WANDELING IN HET NATUURRESERVAAT VAN MANNEVILLES 225
HAUVILLE	222	QUILLEBEUF 225
HEURTEAUVILLE	222	
LIJST VAN KAARTEN EN PLATTEGRONDEN		226
VERKLARING VAN DE SYMBOLEN		226
REGISTER		227

NORMANDIË PRAKTISCH

ALVORENS TE VERTREKKEN

Nuttige adressen

In België

- **Atout France** ☎ (02) 505 38 28. Fax: (02) 505 38 29 • info.be@atout-france.fr • franceguide.com.
- **Ambassade van Frankrijk**: Hertogstraat 65, 1000 Brussel ☎ (02) 548 87 11. Fax: (02) 548 87 32.
• ambafrance-be.org.
- **Alliance Française**: Kunstlaan 46, 1000 Brussel ☎ (02) 788 21 60. Fax: (02) 736 47 00 • alliancefr.be.
- **Wegwijzer Reisin**fo: Beenhouwersstraat 9, 8000 Brugge ☎ (050) 33 75 88 • info@wegwijzer.be
• wegwijzer.be. Onafhankelijk reisinformatiecentrum met leeszaal (reisgidsen, tijdschriften, kaarten, reisverslagen). Uitgever van het magazine Reiskrant. Organisator van Reismarkt en andere evenementen (reizigers informeren reizigers).

In Nederland

- **Frans bureau voor toerisme**: Fax:(020) 620 33 39 • info.nl@atout-france.fr.
• rendezvousfrancefrance.com • plusfrance.com
Brochures verkrijgbaar bij het Institut Français des Pays-Bas (zie hieronder).
- **Ambassade van Frankrijk**: Anna Paulownastraat 76, 2518 BJ Den Haag ☎ (070) 312 58 00.
Fax: (070) 312 58 24. • ambafrance-nl.org.
- **Institut Français**: Vijzelgracht 2A, 1017 HR Amsterdam ☎ (020) 531 95 01
• info@institutfrancais.nl • institutfrancais.nl.
- **Alliance Française** • alliance-francaise.nl.

In Frankrijk

- **Ambassade van België**: 9 rue de Tilsitt, 75840 Paris Cedex 17. Fax: 0147 54 07 64
• paris@diplobel.fed.be • diplomatie.be/parisnl.
- **Ambassade van Nederland**: 7-9 rue Eblé, 75007 Paris ☎ 0140 62 33 00. Fax 0140 62 34 56
• par@minbuza.nl • frankrijk.nlabassade.org.

Formaliteiten

Identiteitsbewijzen

In België

Een identiteitskaart volstaat. Kinderen tot 12 jaar moeten in het bezit zijn van een eigen identiteitsbewijs met foto, verkrijgbaar bij de gemeentediensten van je woonplaats. Reist het kind met één van de ouders, dan is het wenselijk dat de ouder die het niet vergezelt een schriftelijke toestemming opmaakt (in het Frans) en die laat legaliseren door het gemeentebestuur.

In Nederland

Een Europese identiteitskaart of geldig paspoort volstaat. Dat geldt ook voor kinderen. Reist het kind met één van de ouders, dan is het wenselijk dat de ouder die het niet vergezelt een schriftelijke toestemming opmaakt (in het Frans) en die laat legaliseren door het gemeentebestuur.

Ben je onder de 18 jaar en reis je alleen of met een persoon die niet één van de ouders is, dan is de schriftelijke toestemming van beide ouders vereist (in het Frans). Het bewijs moet worden gelegaliseerd. Beschik je niet over de Belgische of Nederlandse nationaliteit, neem dan contact op met de ambassade van Frankrijk in België of Nederland.

Het is geen verkeerd idee om scans te maken van je paspoort, visa, bankpas, vliegticket(s), verzekeringspolis en hotelvouchers. Stuur ze vervolgens als een pdf-bijlage in een mail naar jezelf. In geval van verlies of diefstal kun je die documenten dan heel makkelijk in een internetcafé weer (laten) afdrukken en zul je het probleem sneller kunnen oplossen bij de autoriteiten.

Verzekering

Je bent verzekerd (ziekenfonds of particulier) tegen ziekte en ongevallen, maar het kan verstandig zijn een extra bijstands- annuleringen- of bagageverzekering af te sluiten.

Internationale studentenkaart

Deze kaart is in de hele wereld het bewijs dat je student bent. Hiermee kun je profiteren van verschillende voordelen, diensten en studententarieven (op vervoer, overnachting, cultuur, etc.). Met de kaart heb je ook verschillende speciale voordelen tijdens het reizen (korting op vliegtickets, hotels en jeugdherbergen, verzekeringen, simkaarten, autoverhuur).

In België

- **Connections:** Connections Travel Shops in Aalst, Antwerpen, Brasschaat, Brugge, Brussel Centrum, Brussel Elsene VUB, Brussel Schuman, Brussel Toison d'Or, Brussels Airport, Gent, Gent Expo, Hasselt, Kraainem (ex-Nossegem), Leuven, Lommel, Mechelen, Mortsel, Oostende, Roeselare, Sint-Niklaas, Turnhout, Ukkel (ex-Drogenbos), Vilvoorde. *Call-Center* ☎ 070 23 33 13 • connections.be.

In Nederland

- **KILROYtravels Netherlands:** Singel 413, 1012 WP Amsterdam ☎ (020) 524 51 00 • kilroytravels.nl.
Er zijn ook kantoren in Utrecht en Groningen.

- **JoHo:** • info@joho.nl • joho.nl. Er zijn kantoren in Den Haag (hoofdkantoor), Amsterdam, Leiden, Rotterdam, Groningen en Utrecht.

Jeugdherbergkaart

De jeugdherbergkaart is te gebruiken in meer dan 90 landen en opent de deuren van de 4000 hostels van de keten *Hostelling International*. De openingstijden verschillen per land en per hostel. De kaart is vaak verplicht bij een verblijf in een jeugdherberg, dus we raden je aan ervoor vertrek een aan te vragen.

- Voor een verblijf in een jeugdherberg geldt geen leeftijdsgrens, lid worden is voldoende.
- De kaart geeft je de mogelijkheid online te reserveren, dankzij het internationale reserveringssysteem op • hihostels.com. Je kunt tot een jaar van tevoren reserveren in meer dan 1600 hostels over de hele wereld. Bovendien kun je in een keer meerdere hostels boeken.
- Het systeem maakt het mogelijk informatie te verkrijgen over de hostels, de beschikbaarheid te checken, te reserveren en online te betalen.
- Met deze kaart heb je ook recht op kortingen op vervoer, musea en toeristische bezienswaardigheden in meer dan 90 landen. De voordelen verschillen per land, maar laat zeker altijd je kaart zien. Een overzicht met kortingen is verkrijgbaar via • hihostels.com.

- **Bernardin de Saint-Pierre (1737-1814)**: aan deze man hebben we *Paul et Virginie* te danken, de bestseller uit de beginjaren van de exotische romantiek.
- **Eric Satie (1866-1925)**: deze buitengewone componist en muzikant, die erom bekend staat dat hij vaak humor verwerkte in zijn sobere partituren, werd geboren in Honfleur. In het museum dat de stad aan hem gewijd heeft, kom je meer te weten over zijn leven en werk.
- **Madeleine de Scudéry (1607-1701)**: de sleutelroman *Le Grand Cyrus* bracht deze schrijfster uit Le Havre naar de top. Het is een soort geïdealiseerde kroniek van het hof van Lodewijk XIV (de zonnekoning), aangekleed als een bundel klassieke liefdesverhaaltjes. De betrokkenen droegen de schrijfster op handen. Tot op de dag van vandaag leest men haar werken in elk geval nog altijd graag.
- **Nicolas Vauquelin (1763-1829)**: de Christoffel Columbus van het chroom. Een van de grote wetenschappers uit de 19de eeuw.

CULINAIRE HEERLIJKHEDEN

De Normandische koe is de voedster van Parijs. Uit haar legendarische uier komt het basisbestanddeel van de camembertkazen, de dubbele roomkwark (of roomwringel), de scheproom en de boter van Isigny. De Normandische *crème* (room) is als een balsem tegen de melancholie van grijze dagen. Hij is van alle keukens thuis: vlees, zeevruchten, vis, desserts. Doe je er ook nog een klontje gesmolten lichtgezouten boter bij, dan heet het recept: *vallée d' Auge*. Net als voor *beurre* (boter) is het meest bekende roomlabel dat van het dorpje Isigny in Bessin, waar al sinds de 17de eeuw room wordt geproduceerd (en tegenwoordig heeft het een officieel certificaat van herkomst).

Vis en vlees

Een Normandiër ontbreekt het nooit aan eiwitten. De zee zit vol platvis (tong, schar, schol en vooral de befaamde tarbot, de lieveling van de grote chefs ...), *lisettes* (kleine makrelen uit Dieppe), schaaldieren (die zware concurrentie krijgen uit Bretagne ...), heel wat schelpdieren, waaronder de oesters uit de Cotentin (proef zeker de platte, die in Normandië *pieds-de-cheval* – ‘paardenvoeten’ – worden genoemd) en mosselen (Normandië is de belangrijkste producent ter wereld van *moules de bouchot*, op palen gekweekte mosselen). Verder zijn er ook de sint-jakobsschelpen, waarvan Normandië de meeste exporteert ter wereld en de hierop lijkende *pétoncles* (Wijde mantels), die in smaak, voedingswaarde en prijs echter sterk verschillen. Toch serveren sommige restaurants deze schelpen alsof het sint-jakobsschelpen zijn. De beste tijd om beide soorten te proeven is van oktober tot april of – nog beter – van december tot maart.

Jodium wordt ook in het vlees erg op prijs gesteld. Men laat de schapen grazen in de zilte weiden (die geregeld overstromen bij vloed) van de westelijke Cotentin en van de baai van de Mont-Saint-Michel. Het resultaat is overheerlijk! Daarnaast is er het Normandische gevogelte. De ster van het hoenderhok is de *canard* (eend). Hij wordt op verschillende manieren bereid: met cider, in een pastei, met ciderazijn, geflambeerd met calvados of *à la rouennaise* (met een saus van eendenbloed).

Een andere plaatselijke specialiteit zijn de fameuze *tripes* (trijpp). In *tripes à la mode de Caen* (trijpp op z'n Caens) zitten vijf soorten orgaanvlees van het rund. Het gerecht staat een vijftiental uren te pruttelen, tot het kookvocht helder wordt. De *Confrérie de la Tripière d'or* ('Broederschap van de gulden Trijppot') ziet erop toe dat die regel streng wordt nageleefd. *Trippes* kun je het best eten met *pommes de terre soufflées* (dubbel gefrituurde aardappelen).

Nadat je je te goed hebt gedaan aan de *jambon de la Manche* (ham uit de Manche), moet je koers zetten naar Vire om daar *andouille* (een soort worst op basis van varkensingewanden)

te proeven: een stevig, gezond en gerookt vleesgerecht dat je zal doen walgen van de valse *andouilles de Vire* die industriëlen in de rest van Frankrijk fabriceren. Ook de *boudin de Mortagne*, de *andouillette de Bernay* en de *quenelles de Neuf-Marché* (gepocheerde balletjes of rolletjes van gemalen vis of vlees) hebben hun strepen al verdiend. In Normandië hebben ze zelfs worteltjes met een *appellation contrôlée* (certificaat van herkomst): die van Créances in de Manche. De groente wordt er gekweekt in zandgronden die met zeewier worden bemest.

Oesters en oorlog

Ooit waren oesters alleen bestemd voor de sociale elite. Vanaf 1941 kon voedsel over het algemeen louter op de bon aangeschaft worden. Hiervan waren deze (te schaarse?) schelpen echter gevrijwaard. De verkoop verdubbelde snel. De productie ook. En aan het einde van de oorlog was iedereen gek op oesters.

De magische uier

Dhr. de Cambremer, een personage uit het werk van Proust, beklagde zich erover dat men z'n naam radbraakte tot 'Camembert'. Hij had hier positiever tegenover kunnen staan. Samen met het stokbrood en de karaf wijn is de camembert immers een van de drie symbolen van Frankrijk.

De koning der zachte kazen werd naar verluidt in het begin van de 19de eeuw voor het eerst gemaakt in een dorp in de Orne, niet ver van Vimoutiers: het dorp Camembert. Ondertussen wordt de kaas in heel Normandië gemaakt. Kies een *camembert fermier* (van de boerderij), gemaakt van rauwe melk en verpakt in een houten doos. De korst moet sneeuwwit zijn, en de kaas moet in het midden even zacht zijn als aan de randen.

Naast de camembert heeft het Pays d'Auge nog twee andere lekkernijen voortgebracht. De eerste is de *livarot*, die ook de 'kolonel' wordt genoemd omdat hij met vijf galons is versierd. Het is een ambachtelijke kaas, niet heel vet, maar met een sterke smaak ... De tweede is de *pont-l'évêque*. Onder het oranjekleurige korstje gaat een soepele kaas schuil met een uitgesproken sterke geur. Andere schatten van de koe zijn de *bondon de Neufchâtel* (1000 jaar oud en heel romig), de *boursin* en zijn vader de *gournay* (een driedubbele roomkaas die 'schuimig' moet zijn), de *bricquebec*, de *brillat-savarin*, de *coeur de Bray* (zachte kaas), de *bouille*, de *pavé d'Auge* (waarop de *pont-l'évêque* en de *livarot* zijn geïnspireerd), de *demi-sel* en zelfs de *petit-suisse*, een verse kaas die verrijkt is met room, de erfenis van een boerin uit Gournay. Een van de kleinhandelaren die de verse roomkaas verkochten, maakte er fortuin mee: zijn naam was Charles Gervais. Vergeten we ook de originele creaties niet van meneer Pennec. Deze kaashandelaar, die vooral op de markten van de Côte Fleurie heel actief was, schonk ons met de medewerking van zijn opvolger de heer Frohn kaassoorten met opmerkelijke namen als *Le Cul Terreux* ('grauwe achterkant/grauwe kont') en *Le Puant-Normand* ('de stinkende Normandische kaas').

En de desserts? Die zijn allemaal gemaakt met echte boter, veel boter zelfs. Gisors en Gournay zijn de hoofdplaatsen van de *brioche* (een zoet broodje). Yport pakt uit met *tarte au sucre* (appeltaart met suiker en zanddeeg), Asnelles maakt *sablés* (zandkoekjes), Rouen is trots op zijn *sucre de pomme* ('appelsuiker') en Honfleur zweert bij zijn *teurgoule* (rijstebrij die in de oven wordt gebakken, met een vleugje vanille, kaneel of karamel; wordt gegeten met een brioche met eieren en slagroom, de *falue*). In heel veel desserts worden appels verwerkt. In een jasje van brooddeeg heet hij *douillon* of *bourdelot*. Gekookt in cider versiert hij Normandische taarten die elke restaurateur je met plezier zal voorschotelen als afsluiter van een overdadige maaltijd. En dan is er natuurlijk de *chausson aux pommes* (appelflap), die ook bij ons heel populair is.

ROUEN

PLATTEGROND SEINE-MARITIME, C3

POSTCODE 76000 | 114.700 INWONERS

Onze vrienden Pierre Corneille en Gustave Flaubert zouden de stad van hun jeugd nog nauwelijks herkennen, zoveel is zeker! Maar ondanks de bombardementen en de branden die haar hebben verminkt, en ondanks de industriële ontwikkeling, blijft de oude binnenstad een van de mooiste van Frankrijk.

Rouen is de hoofdstad van Haute-Normandie, de prefectuur van Seine-Maritime en de vijfde haven van Frankrijk (de eerste haven voor granen). De stad heeft echter geleden onder de nabijheid van Parijs. Het is moeilijk om uit te blinken als je in de schaduw ligt van de lichtstad. Maar Rouen is geen Parijse banlieue! De 'stad met de honderd klokkentorens' (we hebben ze geteld en het is gelogen!), koestert zijn burgerlijke imago met zorg.

De stad heeft zwaar geleden onder de Duitse bezetting tijdens de Tweede Wereldoorlog, maar ze heeft de getuigen van haar roemrijke verleden trouw gerestaureerd. De industrie heeft zich vooral op de linkeroever ontwikkeld. Het oude Rouen geeft zich niet snel bloot. Je moet de boulevard langs de Seine en zijn betonconstructies (haastig opgetrokken in de naoorlogse periode) achter je laten om de torenspits van de ongelofelijke kathedraal, de discrete charme van de oude wijken en de eerbiedwaardige ziel van de tweeduizend vakwerkhuizen te ontdekken, terwijl je door talloze smalle straatjes wandelt. Als één stad de titel 'Stad van Kunst en Geschiedenis' verdient, is het wel Rouen ...

EEN BEETJE GESCHIEDENIS

Rotomagos (of *Ratumacos*) wordt naar alle waarschijnlijkheid gesticht door de Galliërs. Het is bij het prille begin al een strategische plek, want het latere Rouen is gelegen op een kleine heuvel in een meander van de Seine. De stad wordt na verloop van tijd veroverd door de Romeinen en begint zich te ontwikkelen. In de 3de eeuw wordt Rouen gekerstend. Vanaf de 9de eeuw wordt de stad herhaaldelijk geplunderd door Noormannen. Een van de veroveraars uit het verre noorden, ene Rollo, krijgt van Karel III de Eenvoudige een deel van de regio cadeau via een gearrangeerd huwelijk. Hij wordt de eerste hertog van Normandië en maakt van Rouen zijn hoofdstad. Rollo laat de moerassen droogleggen, laat kaden aanleggen en organiseert de ontwikkeling van de stad. Vanaf die periode zal Rouen een belangrijke rol gaan spelen, zowel op economisch (handel met Londen) en administratief gebied als op religieus vlak, want tal van religieuze gemeenschappen komen zich er vestigen.

Aan het begin van de 13de eeuw worden de stad en de regio ingelijfd bij het Franse koninkrijk. De kathedraal wordt opgetrokken als symbool van de macht van Rouen. De bloei van de stad (haven, lakennijverheid) trekt steeds meer volk aan. Rouen wordt de op één na grootste stad van Frankrijk! Maar aan al het moois komt een einde en dat is ook hier het geval. In de loop van de 14de eeuw wordt de bevolking sterk uitgedund door overstromingen en pestepidemieën. Daarna komen er opstanden, want de bewoners zijn niet talrijk genoeg meer om de zware fiscale lasten te dragen die het koninkrijk hen oplegt. Na de rellen van 1382 straft Karel VI de stad door haar statuut van zelfstandige gemeente in te trekken. Rouen heeft dus geen burgemeester meer ... en dat zal 310 jaar lang zo blijven! Een absurde toestand voor een stad van die omvang! En dan komt de Honderdjarige Oorlog. In 1419 wordt Rouen door de Engelsen belegerd. Na zes maanden beleg geven de stadsbewoners zich uitgehongerd over.

Het proces van de eeuw

Dertig jaar lang blijft de stad door de Engelsen bezet. In 1431 levert men Jeanne d'Arc aan de bezetter uit. Ze werd in Compiègne gevangengenomen door de Bourgondiërs en doorverkocht

voor 10.000 Franse daalders! De Engelsen doen een handige politieke zet door tegen Jeanne een religieus proces aan te spannen. Als de jonge vrouw wordt veroordeeld voor ketterij, verliest haar koning Karel VII meteen zijn goddelijke legitimiteit. En dan is de jonge Engelse koning Hendrik VI meteen de enige mogelijke opvolger voor de Franse troon! De Maagd van Orléans wordt eerst opgesloten in een toren van het kasteel van Rouen. Dan moet ze voor de inquisitierechtbank verschijnen. Die wordt voorgezeten door een vazal van de Anglo-Bourgondiërs: de beruchte Pierre Cauchon, bisschop van Beauvais. Cauchon stelt een jury samen die helemaal naar zijn pijpen danst en staat zelfs niet toe dat de kleine Jeanne een advocaat neemt! In maart 1431 wordt ze beticht van hekserij en ... losbandigheid. Niet slecht voor een maagd! Maar gedurende de lange ondervragingen die volgen, blijft zij haar aanklagers het hoofd bieden. Ze houdt zelfs stand tijdens een martelsessie. Pas nadat ze openbaar is tentoongesteld op een schavot op de begraafplaats van de abdij van Saint-Ouen, wil ze haar mannenkleren inruilen voor een vrouwelijke tenue. De heldin wordt eerst veroordeeld tot levenslange gevangenisstraf, maar dat verdict is niet naar de zin van de Engelse autoriteiten, die van Cauchon een nieuw vonnis verlangen. De 29ste wordt ze veroordeeld voor ketterij, en dus ligt de weg naar de brandstapel open. De volgende dag al wordt ze levend verbrand op de place du Vieux-Marché in Rouen. Om elke vorm van verering te vermijden, laten de Engelsen haar as in de rivier gooien ...

In 1449, wanneer de bezetters uit de stad zijn verjaagd, beveelt Karel VII (die in Reims werd gekroond dankzij Jeanne) een nieuw proces. De kerk neemt een ander standpunt in, en Jeanne wordt achtereenvolgens plechtig in eer hersteld (1456), zalig verklaard (1909) en heilig verklaard (1920).

Jeanne d'Arc, een heilige?

Het Vaticaan heeft de Franse heldin Jeanne d'Arc nooit gewaardeerd. Ten eerste zou dit betekenen dat ze een bisschop (Cauchon) tegenspreken, die haar had veroordeeld tot de brandstapel. Vervolgens dacht de dame zelf aan zelfmoord (een zonde). Er moest een historicus genaamd Michelet aan te pas komen om haar de verdiende bekendheid te geven. Hij verklaart haar een 'ongelovige ... heilige'. De geestelijkheid besloot haar in 1920 heilig te verklaren ... 500 jaar na haar dood!

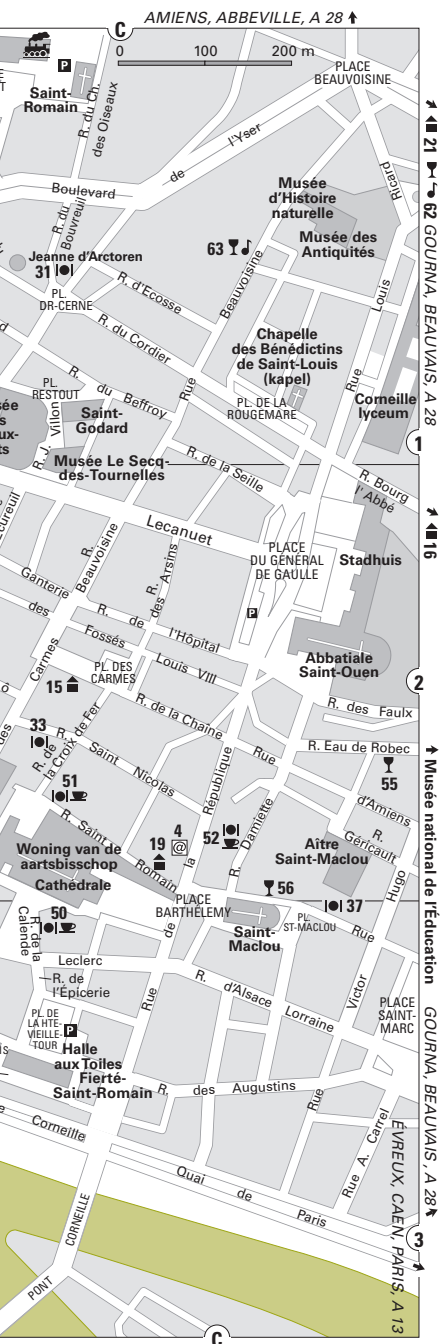
Wederopbloei en verval van een burgerlijke stad

Je kunt in feite stellen dat Rouen herrijst uit de as van Jeanne d'Arc, want zodra de Engelsen vertrokken zijn, breekt voor de stad een eeuw van welvaart aan, waarbij het zelfs de tweede stad van het koninkrijk wordt; een positie die behouden blijft tot het bewind van Lodewijk XIV. Het is de tijd van de mooie huizen met kroonlijsten waar de stad ook nu nog mee pronkt, van de kerken in flamboyante stijl en van de openbare gebouwen zoals het schitterende justitiepaleis, dat in 1506 door koning Lodewijk XII wordt ingehuldigd. Aartsbisschop Georges d'Amboise, die ook landvoogd is van het hertogdom Milaan, introduceert de Italiaanse architectuur en maakt zo van Rouen een van de pionierssteden van de renaissance in Frankrijk.

Geldzorgen kent de stad niet. De haven, een verplichte halte op weg naar Parijs, brengt veel geld op dankzij de handel in zout, vis en wol. De zeelui van Rouen bevaren alle wereldzeeën en komen naar huis met goederen en handelswaar uit zowel de Oude als de Nieuwe Wereld. Maar de godsdienstoorlogen gooien roet in het eten, aangezien Rouen een groot aantal protestantse inwoners telt.

Vanaf de 17de eeuw kent Rouen een lange periode van terugval. De handel gaat slecht door de oorlogen, de bevolking wordt uitgedund door epidemieën en de handwerknijverheid

Nuttige adressen

- Bureau voor Toerisme
- 2 Allo Métrobus
- 3 Cyber@Net
- 4 Place Net

Slapen

- 12 Hôtel Arts et Seine
- 13 Gastenkamers Abracadabrant
- 14 Hôtel Les Initiés
- 15 Hôtel des Carmes
- 16 Gastenkamers La Boulangerie
- 17 Hôtel de l'Europe
- 18 Hôtel Andersen
- 19 Hôtel de la Cathédrale
- 20 Le Cardinal
- 21 Gastenkamers Le Clos Jouvenet
- 23 Hôtel Ermitage Bouquet

Eten

- 17 Le Petit Gourmand
- 30 Brasserie Paul
- 31 Pommes d'Épices
- 32 La Place
- 33 Le Café Gourmand
- 34 Gill Côté Bistro
- 37 La Petite Auberge
- Le 37

Uit het vuistje eten

- 50 Thé Majuscule
- 51 Dame Cakes
- 52 Ici & Ailleurs

Iets drinken

- 55 Le Son du Cor
- 56 Le Bistrot Saint-Maclou
- 57 La Boîte à Bières

Uitgaan en naar muziek luisteren

- 60 Le Vicomté
- 61 Nash Café
- 62 Le Bateau Ivre
- 63 L'Emporium Galorium
- 64 Le 106-scène de musiques actuelles

bloedt dood door het gedwongen vertrek van de protestantse elite ... De heropbouw van de oude stad valt stil ... en daardoor kunnen we vandaag de dag nog altijd genieten van de middeleeuwse charme waar Stendhal zo van hield! Het trotse Rouen zakt aan het begin van de 19de eeuw terug tot de vijfde plaats op de ranglijst van Franse steden. Toch brengen haven-uitbreidingswerken vanaf 1848 weer geld in het laatje, ondanks een terugloop van de bevolking.

De tragedie van 1939-1945

In juni 1940 worden de Duitsers in Rouen verrast door een indrukwekkende serie ontploffingen. De haven en de bruggen worden opgeblazen. Maar dat belet de Duitse tanks niet om tot in alle hoeken van de stad door te dringen. In de oude stad woedt ondertussen een brand die zelfs haar mooiste symbool niet spaart: de kathedraal. De architecturale schade is onherstelbaar. Die dag vervielen tientallen vakwerkhuisen tot ruïnes. Uiteindelijk is het Hitler in eigen persoon die alsnog het bevel geeft om de kathedraal te redden! En zo gebeurt het. Rond de kathedraal blijft het vuur tien dagen razen. 15 ha en 900 woningen gaan in vlammen op ...

In 1941 en 1942 zijn het Engelse bommen die Rouen doen schudden o haar grondvesten. Honderden mensen worden gedood. Maar het meest rampzalige jaar is dat van de landing. In de nacht van 18 op 19 april 1944 vallen 345 bommen op de oude stad, wat leidt tot een nieuwe brand. Er worden 900 slachtoffers geteld, en meer dan 500 gebouwen zijn vernield, waaronder herenhuisen uit de 14de en 15de eeuw. Van het rijke justitiepaleis blijft alleen nog een zwartgeblakerde gevel overeind.

Slechts een maand na die verschrikkelijke nacht volgt een gruwelweek die elke verbeelding te boven gaat. Op 30 mei vernielen 160 bommen de wijken in de buurt van de Seine. Op 31 mei ontploffen 140 torpedo's. Op 1 juni verspreidt het vuur zich in de oude wijken en valt ook de kathedraal opnieuw ten prooi aan de vlammen. Het dak van de Saint-Romaintoren stort al in, met klokken en al, en het vuur bedreigt nu ook de torenspits, de trots van de stad. Een tiental jonge mannen, aangevoerd door een zekere Georges Lanfry, een toekomstige lokale held, bestrijden het vuur de hele nacht door met zand en water; de kathedraal wordt gered. Dat is niet het geval voor de Saint-Macloukerk, die twee dagen later door bombardementen wordt vernield. Ondanks de landing is de bezetter nog altijd niet vertrokken, en de geallieerden hebben het moeilijk om hem te verdrijven. De Duitse pantserwagens zitten hier als ratten in de val. Ze kunnen de Seine niet meer oversteken omdat de bruggen van Rouen niet werden hersteld. Op 25 augustus worden ze door de Engelse luchtmacht gebombardeerd. Op 26 en 27 augustus verjagen de bommen (met een tempo van vier per minuut!) de laatste vijanden. De Duitsers verlaten Rouen definitief op 30 augustus, maar eerst steken ze nog de haven in brand. Diezelfde dag nog trekken Canadese troepen de stad binnen. Op 1 september 1944 hijst Georges Lanfry, de man die de kathedraal van de vuurdood redde, een enorme Franse vlag op het puntje van de torenspits. Aan zijn voeten ligt de stad in puin. drieduizend inwoners en bijna 10.000 huizen zijn in de oorlog gesneuveld.

NUTTIGE ADRESSEN EN INFORMATIE

i **Office de Tourisme et des Congrès de Rouen - Vallée de Seine - Normandie (plattegrond B2):** place de la Cathédrale 25, BP 666 ☎ 02 32 08 32 40 ● rouentourisme.com. Geopend mei-eind sept., ma.-za., 9.00-19.00 u; zon- en feestdagen 9.30-12.30 u en 14.00-18.00 u. De rest van het jaar ma.-za. geopend 9.30-12.30 u en 13.30-18.00 u; gesloten zon- en feestdagen, tenzij er belangrijke evenementen plaatsvinden (dan geopend 14.00-18.00 u). Ondergebracht in een schitterend huis (vroeger kantoor voor financiën van de stad) uit de 16de eeuw. Veel documentatie en bekwaam

personeel. Verkoop van kaartjes voor allerlei voorstellingen. Thematische stadsrondleidingen (€6,50) en verhuur van audiogidsen (€5). Je kunt hier ook de hierboven besproken kortingskaart 'Rouen vallée de Seine en liberté' kopen (€10, zie de rubriek 'Anders reizen in Seine-Maritime').

 Busstation (plattegrond A2): informatie bij **Allo Métrobus (plattegrond B3, 2)**, rue Jeanne-d'Arc 9 02 35 52 52 52 • tcar.fr. Informatie- en verkoopcentrum voor het bus- en metronet van de bebouwde kom van Rouen. De bussen vertrekken vanaf de rechteroever. Een groot aantal buslijnen in alle richtingen.

 Cy'cl'ic: meer dan tweehonderd fietsen, verspreid over zeventien stallingen in de stad, volgens het principe van zelfbediening 0800 087 800 • cyclic.rouen.fr. Het eerste halfuur is gratis. Voor het volgende halfuur betaal je €1, voor dat daarna €2. Vervolgens betaal je €4 per extra halfuur. Abonnementen van een dag tot een jaar.

 Fiets-, motor, scooterverhuur:

- **Vélo'R:** in de Espace Conseil Mobilité Energie, rue Jeanne d'Arc 7bis 02 35 52 93 52

• la-crea.fr/velo-r-de-la-crea.htm. Klassieke, elektrische of vouwfietsen die worden aangeboden door de gemeenschap van de stedelijke groep Rouen-Elbeuf-Austreberthe (CREA). Je huurt een fiets per dag, weekend of per week, €5-13 voor een gewone fiets, €9-22 voor een elektrische fiets.

- **Rouen Bike**, rue Saint-Éloi 45 02 35 71 34 30 • rouenbike.fr.

 Cyber@Net (plattegrond A2, 3): place du Vieux Marché 47 02 35 07 73 02. Ma.-za. geopend 10.00-20.00 u, zo. 14.00-19.00 u. Zo centraal als maar kan. Moderne en snelle computers met printer.

 Place Net (plattegrond C2, 4): rue de la République 37. Dag. geopend 14.30-23.30 u.

- **Markten:** zo.ochtend op de place Saint-Marc (plattegrond C3). Alle producenten uit de omgeving en heel veel mensen. In de hallen van de place du Vieux-Marché (plattegrond A-B2) worden zuivel, gevogelte, groenten en fruit verkocht. Di.-zo. geopend, zo. middag gesloten.

SLAPEN

GASTENKAMERS

 GASTENKAMERS LA BOULANGERIE (BUITEN PLATTEGROND, VIA C2, 16): rue Saint-Nicaise 59 06 12 94 53 15 • aminata.boulangerie@gmail.com • laboulangerie.fr. Tweepersoonskamer € 77-87, met tv en wifi. Het oude huis herbergt drie kamers, waarvan een grotere voor gezinnen, met oude muurelementen en een gezellige inrichting. De inrichting bestaat uit de door Aminata op markten gevonden voorwerpen en de foto's van Franck; de kamer 'croissant' heeft de meeste lichtinval, twee kamers hebben een badkamer die in de slaapruijme uitkomt. De oude bakkerij op de hoek van de wijk bestaat nog steeds een beetje, door de inzet van het stel, die bij de aankoop bepaalde meubels hebben bewaard. Dagelijks kunnen de burens hier stokbrood en croissants (en bonbons!) komen ophalen. Jij zal hier je ontbijt nuttigen. Vergeet niet een berichtje achter te laten op de daarvoor bestemde muur. Heel goed onderhouden, maar wel een beetje duur. Gezellige sfeer. Er zijn ook twee appartementen voor een langer verblijf, en er staan meer projecten op stapel ... Wordt vervolgd.

 GASTENKAMERS ABRACADABRANT (PLATTEGROND B2, 13): rue aux Ours 45

 02 35 70 99 68. Tweepersoonskamer € 68. Wanneer je de deur opentrekt bij Annick en Philippe, treed je binnen in een komische, persoonlijke en met geschiedenis beladen wereld, eigenlijk is 'beladen' hier de gemene deler. Je gaat een 17de-eeuws vakwerkhuis binnen, dat sinds 1893 in handen van de familie is. Een mooi ingerichte kamer op de 1ste verdieping, en op de 3de verdieping een klein appartement met open haard dat de

staat er een handvol tafeltjes buiten). Genesteld in een van de grote fauteuils proef je van haar uitheemse vondsten. Een kop thee, koffie of chocolademelk, met daarbij iets zoets of hartigs dat ze op dat moment aanbiedt: garnalen in een kruidenkorstje, kardemomkoek, pittige ananassalade of een combinatie van sinaasappel en kiwi met anijs. Een aantal boeken over het onderwerp om de reis langer te laten duren, en proerijen (zelfs voor kinderen) ... Een prettig windje uit verre streken.

IETS DRINKEN

📍 **LE SON DU COR (PLATTEGROND C2, 55):** rue Eau-de-Bec 221 ☎ 02 35 71 46 62. Terras dag. geopend (behalve ma.) nov.-maart 12.00-23.00 u (in het weekend is de zaal tot 2.00 u 's ochtends geopend). In deze straat had Charles Bovary (de man van de beroemde mevrouw) zijn studentenkamer. Ook nu nog komen hier veel studenten, voornamelijk van de kunstacademie die vlakbij ligt. Op het terras en in de moderne zaal wordt de wereld verbeterd onder het genot van een glas campari, en in de schaduw van de kersenboom wordt *petanque* gespeeld. Een stukje Provence in Normandië!

📍 **LE BISTROT SAINT-MACLOU (PLATTEGROND C2, 56):** rue Martainville 246 ☎ 02 35 71 76 70. In principe dag. geopend 18.00-2.00 u. Leuke bar waar altijd een feestelijke sfeer hangt, gevestigd in een oud vakwerkhuis. Heel retro en bonte inrichting, onder meer een oude motorfiets en 45-toerenplaten uit de jaren 1960 aan de muren. De vaste gasten komen voor het aperitief ... en vertrekken pas wanneer de bar sluit! Een adres waar iedereen elkaar kent.

📍 **LA BOÎTE À BIÈRES (PLATTEGROND A1, 57):** rue Cauchoise 35 ☎ 02 35 07 76 47
 ● laboiteabieres.fr. Geopend di.-za. 17.00-2.00 u, gesloten eind juli-begin aug. Elke maand vindt er een concert plaats. Mooi vakwerkhuis met vier verdiepingen dat zich richt op jongeren die bevangen zijn door de hopcultuur (niet minder dan 130 soorten bier en veertien van het vat!). Rockmuziek, biljarttafel, darts, tv-hoek. De stijl doet sterk denken aan een Ierse pub. Een klassieker die al heel wat generaties studenten voorbij heeft zien komen.

UITGAAN EN NAAR MUZIEK LUISTEREN

Informatie over concerten, voorstellingen en alles wat er beweegt in Rouen is te lezen op ● le-hiboo.com ● mybookmagazine.fr en ● le-viking.org. Werp zeker ook eens een blik op het programma van **EXO 7** (place des Chartreux 13, Petit-Quevilly (76140) ☎ 02 35 03 32 30 ● exo7.net), dat al meer dan twintig jaar lang goede optredens organiseert, voornamelijk poprock.

📍 🎵 **LE VICOMTÉ (PLATTEGROND B2, 60):** rue de la Vicomté 70 ☎ 02 35 71 24 11
 ● levicomte@orange.fr. 🚻 Geopend ma.-za. 19.00-23.00 u (do.-za. tot 24.00 u). Op zo. gesloten. Hét trefpunt van de hippe jeugd van Rouen. Beslaat vier verdiepingen in een historisch gebouw: een terras voor een drankje in stijl, een bar met bankjes en stoelen en graffiti op de muren, een kelder waar dj's plaats kunnen nemen en een biljartzaal en een restaurant op de verdiepingen. Er wordt van alles georganiseerd, van *afterworkparties* en concerten tot spelletjesavonden. Voor ieders smaak en voor alle leeftijden.

📍 🎵 **NASH CAFÉ (PLATTEGROND B2, 61):** rue Écuyère 97 ☎ 02 35 98 25 24. Geopend di.-za. Tapas voor ongeveer € 4,50. Cocktail- en tapasbar naast restaurant *Le H*, dat door dezelfde eigenaar wordt gerund (zie de rubriek 'Eten'). Leuk, trendy interieur met banken met zebrastralen en een groot Boeddha-hoofd. Kom hier een aperitief drinken, ga dan bij de burens eten en kom daarna terug om je op de dansvloer te wagen. Nogal chic publiek. Uitstekende ontvangst.

📍 📍 LE BATEAU IVRE (BUITEN PLATTEGROND, VIA C1, 62): *rue des Sapins 17*

☎ 02 35 70 09 05 • bateauivre.rouen.free.fr. Geopend wo.-za. 22.00-2.00 u (vaak zelfs tot 4.00 u!). Gesloten in aug. Concerten wo.-za. (do. vrij podium). De toegangsprijs varieert van € 5-10. Leuke pub-cabaret-café-theater. Een klassieker in het nachtleven van Rouen. Veel concerten, in de stijl rock of rhythm-and-blues, maar ook Franse *chansons* in de stijl van Brel en Brassens. Bel even om te weten wat er op het programma staat, of raadpleeg de website.

📍 📍 L'EMPORIUM GALORIUM (PLATTEGROND C1, 63): *rue Beauvoisine 151*

☎ 02 35 71 76 95 • emporium-galorium.com. Di.-wo. geopend 20.00-2.00 u; do.-za. tot 3.00 u. Gesloten 3 weken in aug. Een van de bars die populair zijn bij nachtbrakers. Ondergebracht in een gebouw uit de 18de eeuw met heel mooi vakwerk. Er is bijna altijd wat te doen: 'blind test musical'-avond op dinsdag, shooteravond op woensdag, studentenavond op donderdag, tal van concerten met uiteenlopende muziekstijlen (soms wordt er toegangsgeld gevraagd) en nog veel meer. Je vindt het programma op de website. Leuke bar waar een opgewonden sfeer hangt!

📍 📍 LE 106-SCÈNE DE MUSIQUES ACTUELLES (BUITEN PLATTEGROND, VIA A3, 64): *quai Jean de Béthencourt* ☎ 02 32 10 88 60 • le106.com 📍 Joffre-Mutualité. Hier komen ook de nachtbus-*sen* T1, N2 en N3. In een oude opslagplaats voor goederen is een nieuwe tempel ondergebracht waar hedendaagse muziek klinkt: een grote veranderbare zaal waar de grote namen spelen (Pete Doherty, Jessie Evans, Lilly Wood & The Pricks ...), en een andere kleinere voor startende sterren. Veel concerten, maar soms ook tentoonstellingen, documentaires, lezingen ... Er is ook een café.

WAT IS ER TE ZIEN?

- Belangrijk: **de meeste musea zijn op di. en op feestdagen gesloten.**

👤 👤 👤 **Kathedraal (plattegrond B-C2-3)** • cathedrale-rouen.net ♿ April-okt. geopend ma. 14.00-19.00 u, di.-za. 9.00-19.00 u, zon- en feestdagen 8.00-18.00 u. Nov.-maart gesloten 12.00-14.00 u en vanaf 18.00 u. Laatste toegang 30 min voor sluitingstijd. In de zomer zijn er op sommige dagen rondleidingen om 15.00 u (informeer hiernaar), voor groepen alleen na reservering.

Dit is een van de mooiste bouwwerken van de Franse gotiek, een kantwerk van steen, statig en verfijnd tegelijk. Aan de kathedraal werd meer dan drie eeuwen lang gebouwd. Op sommige plekken is nog polychromie te vinden.

- **De gevel**, die Monet zo sterk inspireerde, telt een serie opengewerkte torentjes die wordt omlijst door twee grote **torens** in verschillende stijlen. Links staat de Tour Saint-Romain uit de 12de eeuw, een vroeggotisch bouwwerk dat vrij eenvoudig is van stijl, behalve het bovenste stuk, dat uit de 15de eeuw dateert. De toren is 82 m hoog. Rechts rijst de 15de-eeuwse *Tour de Beurre* of Botertoren ten hemel, een 75 m hoog staaltje van zuivere flamboyante gotiek. De *Tour de Beurre* dankt zijn naam aan het feit dat hij gebouwd werd met extra belastinggeld, afkomstig van mensen die tijdens de vastentijd boter wilden blijven eten.

- Centraal bevinden zich drie **portalen**, stuk voor stuk sprookjesachtig mooie meesterwerken van beitelkunst. Ze illustreren alle stijlperiodes van de gotiek. De portalen van de Sint-Johannes (links) en van de Sint-Stefanus (rechts) dateren uit de 12de eeuw, hun timpanen uit de 13de eeuw. Het timpaan van het portaal van Stefanus stelt de steniging van de heilige voor. Dat van het portaal van Johannes verhaalt het feest van Herodes (let op de acrobaat) en de onthoofding van Johannes de Doper. Fraaie arabesken en acanthusmotieven als versiering. In het timpaan van het hoofdportaal (het middelste, opnieuw bewerkt aan het begin van de 16de eeuw) vind je een Boom van Jesse.

- **De centrale toren en de torenspits**, die heel verfijnd is, kun je goed zien vanuit de rue du Change. Het geheel is 151 m hoog, en is daarmee de hoogste toren van Frankrijk. Je moet

wat afstand nemen om hem beter te kunnen bewonderen, omlijst door z'n drie hoektorentjes. Het vierde torentje is naar beneden gestort tijdens een storm op 26 december 1999. Daarbij raakte ook een deel van het dwarschip beschadigd (het 'torentje' woog immers maar liefst 26 ton). In de kathedraal vind je foto's van die tragische gebeurtenis. De stenen vieringtoren werd tussen de 13de en de 16de eeuw gebouwd, maar de huidige torenspits is 19de-eeuws. Aan diezelfde rechterflank bevindt zich ook het *portail de la Calende*, een schitterend portaal dat uit de 14de eeuw stamt.

Als je aan de andere kant de rue Saint-Romain in loopt, tref je ter hoogte van de dwarsbeuk nog een stenen portaal in flamboyante gotiek, dat uitkomt op de *cour des Librairies*. Als je daar binnengaat, ontdek je helemaal achterin het *portail de Librairies*, dat wat betreft verfijning niet onderdoet voor de andere. Mooie opengewerkte frontons (soort puntdak boven het portaal en het roosvenster). Het timpaan draagt twee interessante friezen.

- **Het interieur:** na de verfijning van de buitenkant word je meteen getroffen door de soberheid van het interieur. Het bijzonder hoge, kale kerkschip in vroeggotische stijl wordt ondersteund door brede zuilen, die echter heel licht lijken dankzij de afslankende nerven. Kijk op het kruispunt met de dwarsbeuk even omhoog: het gewelf bevindt zich op 51 m hoogte! In de linkerdwarsbeuk staat een elegante trap die naar de bibliotheek leidt. Heel sober 13de-eeuws koor. Achter het koor volg je de kooromgang. Daar bevindt zich de *chapelle de la Vierge* (Mariakapel), een van de mooiste stukjes van de kathedraal. Ze bevat enkele opmerkelijke stukken. Rechts van het kapelaltaar zie je de graven van de kardinalen van Amboise (gebeeldhouwd in de 16de eeuw). Ook Georges I d'Amboise (aartsbisschop van Rouen en minister van Lodewijk XII) en zijn neef Georges II liggen hier begraven. Het geheel oogt bijzonder rijk. Op het voetstuk staan de deugden afgebeeld. In de kooromgang, links van de kapel, mag je de vier prachtige glas-in-loodramen uit de 13de eeuw niet missen. Let op de diepe kleuren (tijdens de oorlog weggehaald); dit zijn de oudste ruiten die nog op hun plek zitten van heel Normandië.

Die dekselse Monet!

De beroemde kunstenaar maakte 28 schilderijen van de kathedraal van Rouen. Het grootste deel daarvan schilderde hij vanaf de verdieping van een lingeriewinkel (nu het Bureau voor Toerisme). Daar was een scherm gezet om ervoor te zorgen dat hij de ontblote dameslichamen niet te zien kreeg. Toen dat scherm jaren daarna werd teruggevonden, bleek dat er een gat in was gemaakt!

- Naast de kathedraal liggen de tuinen van de *Cour d'Albane*, die momenteel opnieuw ingericht worden.

👉 **Église Saint-Maclou (plattegrond C2-3):** ma. en vr.-zo. geopend 10.00-12.00 u en 14.00-18.00 u (nov.-maart tot 17.30 u). Gesloten met Kerst en Nieuwjaar. Gratis toegang. Schitterend gebouw uit het eind van de 15de eeuw in flamboyant gotische stijl. De kerk maakt een sierlijke, lichte indruk. Ze werd na de oorlog en de bombardementen volledig gerenoveerd. Groot kerkportaal met vijf arcaden met prachtige deurvleugels in renaissancestijl. De lichtjes afgeronde gevel draagt bij tot de homogeniteit van het gebouw. Het medaillon op de linkse deurvleugel stelt de Goede Herder voor die de dieven bij de schaapskooi wegjaagt. Op het middelste deurdeel tonen twee medaillons de besnijdenis en de doop van Christus. Binnen staat een prachtige orgeltribune van 1521, met subtiel renaissancehoutwerk (concerten in de zomer). Ook een elegante bewerkte wenteltrap uit de 16de eeuw.

Tussen de kerk die Saint-Maclou heet en het *âtre* (begraafplaats) ligt een straatje, de **rue des Chanoines**. Neem hier een kijkje. In middeleeuwse steden met vooruitstekende construc-

ties in dichtbebouwde, ommuurde centra werd het vuile water weggegooid zonder de onderburen daarbij te raken, maar wel kon men zonder moeite de overburen een kus geven!

👤👤👤 **Aître Saint-Maclou (plattegrond C2):** rue Martainville 186 🚶 In de straat aan de linkerflank van de Saint-Macloukerk. Aan de achterzijde van de binnenplaats. Ma.-vr. geopend 8.00-20.00 u (nov.-maart slechts tot 19.00 u); za.-zo. en feestdagen geopend 9.00-12.00 u, 14.00-19.00 u. Gratis toegang. Bewonderenswaardig architecturaal geheel uit de 16de eeuw, bestaande uit vakwerkhuisen rond een grote binnenplaats met bomen. Dit was ooit een begraafplaats voor pestlijders. In die tijd lagen er rond de binnenplaats vier galerijen, die later werden dichtgemaakt. Op sommige zuilen die de galerijen ondersteunen, zijn nog versieringen met macabere figuren te zien. Het knekelhuis bevond zich op de verdieping. Alle balken dragen friezen met doodshoofden, gekruiste scheenbenen, schoppen om graven te delven, bijlen, kruisbeelden ... Verbazingwekkend. Werp zeker eens een blik op de gemummificeerde kat in de kleine glazen kast rechts van de ingang: hij zou per ongeluk levend ingemetseld zijn en werd pas teruggevonden tijdens de werkzaamheden; hij zou symbool zijn voor de duivel, die buiten zijn schadelijke staat zou zijn gesteld. Vandaag de dag huist hier de École des Beaux-Arts (kunstacademie). Als de deur openstaat, werp dan een blik in de galerij van de school, rechts van de ingang. Er worden geregeld interessante tentoonstellingen van hedendaagse kunst georganiseerd.

👤 **Musée national de l'Éducation (opvoedkundig museum; buiten plattegrond, via C2):** rue Eau-de-Robec 185 📞 02 35 07 66 61 • mne@inrp.fr/musee 🚶 Geopend ma. en wo.-vr., 10.00-12.30 u en 13.30-17.45 u; in het weekend 14.00-17.45 u. Gesloten di. en op feestdagen. Toegangsprijs: € 3; kortingen mogelijk. In deze mooie 15de-eeuwse woning zijn een heleboel voorwerpen samengebracht die te maken hebben met kinderen en hun opvoeding vanaf de 16de eeuw (schilderijen, etsen, werkjes van schoolkinderen, oud schoolmeubilair). Het klaslokaal anno 1900 voert je naar de schooltijd van je overgrootvader.

👤👤👤 **Abbatiale Saint-Ouen (abdijkerk; plattegrond C2):** april-okt. geopend, 10.00-12.00 u en 14.00-18.00 u; nov.-maart tot 17.30 u. Gesloten ma. en vrij, en met Kerst en Nieuwjaar. Voormalige abdijkerk uit de 14de eeuw. Wederom een juweeltje van Franse gotiek. Het toppunt van verfijning, met mooie steunbogen die het profiel hebben van regenbogen. Twee fraaie achthoekige torens met een stenen torenspits. Aan de basis van de grote torens staan tientallen kleinere torentjes, als eredames die zich rond hun koningin scharen. De centrale toren draagt een kroonlijst. Aan de rechterflank van de kerk geeft een hek toegang tot een tuintje. Het portaal van de dwarsbeuk, dat de *porche des Marmousets* wordt genoemd, bevat een mooie fries en merkwaardige hangende sluitstenen. Binnen vind je een rijzig kerkship, ondersteund door een woud van fijne zuilen. Glas-in-loodramen uit de 16de eeuw, licht en luchtig, met zachte kleuren. In het koor, dat wordt afgesloten door een eenvoudig maar elegant hek uit de 18de eeuw, zie je een van de mooiste 16de-eeuwse glas-in-loodramen van heel Frankrijk.

👤👤 **Musée Le Secq-des-Tournelles (plattegrond C1-2):** in de Église Saint-Laurent, rue Jacques-Villon 📞 02 35 88 42 92 • rouen-musees.com 🚶 (gedeeltelijk; ingang rue Deshays). Dag. geopend, behalve op di. en feestdagen, april-okt. 10.00-13.00 u en 14.00-18.00 u, nov.-maart 14.00-18.00 u. Toegangsprijs: € 3; kortingen mogelijk; gratis voor jongeren tot 26 jaar, werkzoekenden en de eerste zo. van de maand. Combicket met het Museum voor Beeldende kunsten en het Keramiekmuseum: € 8. Een interessant en apart museum. Het is ondergebracht in een kerkgebouw uit de 16de eeuw en gewijd aan kunstsmeedwerk van diverse herkomst en techniek. Alle objecten waren gebruiksvoorwerpen in huishoudelijke, militaire of religieuze kringen. In 1920 kreeg de stad meer dan 12.000 stuks cadeau van een verzamelaar. Het museum draagt trouwens zijn naam. Romeinse sleutels, sloten uit alle tijden op chronologische wijze gepresenteerd (begint in de Gallo-Romeinse periode!), dagelijkse gebruiksvoorwerpen, uithangborden (heel belangrijk tot het einde van de 18de

eeuw, toen woningen steeds vaker een nummer kregen), hekwerken (bekijk dat van de *église d'Ourscamp*, een meesterwerk van romaanse smeedkunst), speelgoed, allerlei ambachtelijke werkinstrumenten en rookartikelen, sieraden in gietijzer uit Berlijn ... Deze laatsten zijn geboren uit de aanval op Pruisen door de napoleontische legers; de inwoners van dit gebied werden gevraagd om hun sieraden in te leveren voor de schatkist in ruil voor een kopie van gietijzer; een patriotistisch gebaar dat leidde tot een modegril. Verder zijn er uitzonderlijke voorwerpen, zoals de sleutel van het kabinet van Marie-Antoinette, met een cijfer en dolfinen, andere zijn erg apart (vraag of iemand ze kan aanwijzen): een anti-dievenslot uit de 17de eeuw, een kluisdeur met een waarschuwingspistool, een kist voor privé-communicatie tussen twee personen, met een slot voor de zender en een ander voor de ontvanger ... Een unieke collectie in een originele omgeving.

Een weinig trouwe Fransman

In 1909 wil François Depeaux, een vermogend kolenproducent, een rijke gift van 250 impressionistische schilderijen doen aan het musée des Beaux-Arts de Rouen. Zijn vrouw voelt zich onterft, en krijg het via justitie voor elkaar dat de schilderijen alsnog op een veiling worden verkocht. Depeaux is trouwer aan zijn werken dan aan zijn vrouw, en besluit enkele tientallen te kopen, om ze vervolgens aan het museum te doneren. Een aantal prachtwerken gingen aan het museum voorbij, waaronder een paar geweldige werken van Renoir.

 Musée des Beaux-Arts (Museum voor Beeldende kunsten; plattegrond B-C1): Esplanade Marcel-Duchamp ☎ 02 35 71 28 40 ● rouen-musees.com ♿ (ingang 26bis, rue Lecanuet) Dag. geopend, behalve op di. en feestdagen, 10.00-18.00 u (de zuidelijke vleugel sluit om 13.00 of 14.00 u). Toegangsprijs: € 5; kortingen mogelijk; gratis voor jongeren tot 26 jaar, werkzoekenden en de eerste zo. van de maand. Combicket met het Keramiekmuseum en het Musée Le Secq-des-Tournelles: € 8. Er zijn geen audiogidsen aanwezig, wel is er uitleg in elke ruimte. Een mooi geheel van Europese schilderkunst, beeldhouwkunst, tekeningen en decoratieve kunsten vanaf de 15de eeuw tot het heden. De doeken worden gepresenteerd op muren waarvan de kleur telkens wordt aangepast aan de smaak van de dag. De ruimtes zijn groot en helder. Het is een prettig museum om doorheen te lopen. Een paar meesterwerken die je niet mag missen hangen op de afdeling gewijd aan de 17de eeuw: de *Geseling van Christus* van Caravaggio. Het licht dat van bovenaf komt toont een zeer realistisch schouwspel: een grote fysieke aanwezigheid van de personages die van dichtbij zijn afgebeeld, veel beweging, de uitputting van Christus, waarvan het gedraaide gezicht uit het schilderij lijkt te ontsnappen. *Democritus* van Velazquez – waaronder het voorwerk voor een schilderij van een hoveling die een glas wijn drinkt, zoals radiografisch onderzoek heeft aangetoond – illustreert de cynische houding van de filosoof ten opzichte van de wijze waarop de wereld zich ontwikkelt; een van de weinige werken van deze schilder in Frankrijk.

Wat de impressionistische zalen betreft: deze zijn adembenemend! Er hangt een aantal belangrijke werken van Monet (*Portail de la cathédrale de Rouen par temps gris*), Sisley (*Inondation à Port-Marly, La Seine à La Bouille*), Degas, Renoir, Pissarro, Caillebotte, Guillaumin ... Wat Monet betreft: hij wilde zijn serie van 28 kathedralen tezamen verkopen. Hij bood ze aan bij Félix Faure, destijds president van de republiek, maar deze kocht liever het nachttafeltje van Napoleon. Vandaag de dag omvat het museum de op een na grootste impressionistische museumcollectie ter wereld, na het Musée d'Orsay in Parijs.

Alle stromingen uit de 19de eeuw zijn hier vertegenwoordigd: de romantiek met Géricault en Delacroix, de natuurstroming met Corot en Huet, de pre-impressionisten met Jong-

kind, Boudin (*Pecheurs à Villerville*) en Lepine, de school van Rouen met Lebourg, Delattre, Angrand. Het kleurgebruik in de werken van Guillaumin (*Pêcherie a Crozant*), Pinchon of Frechon, zorgt ervoor dat ze niet ver van het fauvisme afstaan. Erg mooie pastels van Le Gou-Gérard. Op de begane grond laat de school van Rouen je rondreizen met een paar mooie gezichten op Istanbul en Algerije. Let ook op de portretten van Gide, Cocteau, Mauriac, Radiguet en het mooie Montherlant, van de hand van Jacques-Emile Blanche.

Mis ook *Paul-Alexandre devant un vitrage* niet, van Modigliani. Het eerste werk van de schilder, waar hij gebruik maakt van gestileerde lijnen. Verder is er een zaal die in zijn geheel gewijd is aan zijn tekeningen. Wat de hedendaagse kunst betreft, vonden we vooral de *Lightly n°4* van François Morellet erg mooi; vinden jullie ook niet dat dit ergens op lijkt? Soms wordt er een tentoonstelling met hedendaagse kunst georganiseerd in de context van de permanente collectie van oude kunst; een interessante aanpak.

 Musée de la Céramique (keramiekmuseum; plattegrond B1): in het Hôtel d'Hocqueville, rue Faucon 1 of rue Jeanne-d'Arc 94 📞 02 35 07 31 74 • rouen-musees.com. Geopend wo.-ma. 14.00-18.00 u. Gesloten op feestdagen. Toegangsprijs: € 3; kortingen mogelijk; gratis voor jongeren tot 26 jaar, werkzoekenden en de 1ste zo. van de maand. Combicket met het Museum voor Beeldende kunsten en het Musée Le Secq-des-Tournelles: € 8. 's Zomers staat er een terras op de binnenplaats. Nog een schitterend museum, dat zowel keramiek liefhebbers als leken zal boeien. Aan de hand van bijna 900 voorwerpen en vaatwerkstukken word je ingewijd in de wereld van de keramiek. Je ziet zowel archeologische scherven, die in het museum gebruikt worden om de verschillende productiefasen van keramiek uit te leggen, als schitterend aardewerk uit Rouen, dat natuurlijk extra wordt belicht. In het midden van de 16de eeuw woonde in Rouen al een *émailleur en terre* (e-mailleerder): Masséot Abaquesne, die baanbrekend werk heeft verricht voor het Franse aardewerk. Lodewijk XIV gaf de ontwikkeling van deze ambachtstak een duwtje in de rug, net als Colbert. Aan het eind van de 18de eeuw schoten de aardewerkfabrieken in Rouen als paddenstoelen uit de grond, maar de concurrentie uit Engeland en het succes van het porselein deden Rouen de das om. De dominerende kleur is blauw, omdat de stof kobaltoxide het best bestand is tegen het bakproces.

Op de begane grond vind je een mooie ruimte die in zijn geheel bedekt is met beschilderd hout, waarin een prachtige haard in het middelpunt staat. De vitrinekasten van het museum bevatten tientallen zeldzame stukken, juweeltjes van verfijning en afwerking... Ook aardewerk uit Delft en Sèvres, en porselein uit China en Italië. Het museum beperkt zich niet tot de Franse landsgrenzen, maar toont de wisselwerking tussen Europa en het Oosten op het gebied van technieken en vormen. Opmerkelijke stukken zijn twee wereldbollen, een viool en drie bustes van aardewerk uit de 18de eeuw, gemaakt in Rouen. Mis ook de mooie tafel niet, die gedekt is voor het dessert op het hof van Lodewijk de zestiende; het is grappig om te zien hoeveel van de gebruiksvoorwerpen vandaag de dag niet meer bestaan. Het museum is gehuisvest in een stijlvol herenhuis met krakend parket in verschillende motieven, veel licht en uitkomend op een mooie tuin, die geheel is ingericht op basis van een model uit de 17de eeuw. Een aanrader!

 De donjon of Jeanne-d'Arctoren (plattegrond C1): rue Bouvreuil 📞 02 35 98 16 21. Ma. - za (behalve di.) geopend 10.00-12.00 u en 14.00-18.30 u (17.00 u okt.-maart); zo. geopend 14.00-18.30 u (17.30 u okt.-maart). Gesloten op sommige feestdagen. Toegangsprijs: € 1,50; kortingen mogelijk; gratis voor jongeren tot 18 jaar. Dit is alles wat is overgebleven van het kasteel dat Filips August in de 13de eeuw liet bouwen nadat hij Normandië had veroverd. Binnen vind je een kleine tentoonstelling over de geschiedenis van de burcht. In tegenstelling tot wat de legende ons wil laten geloven, zat Jeanne d'Arc niet hier opgesloten, maar in een andere toren van de stadswallen (binnenplaats van nummer 102 in de rue Jeanne d'Arc). Maar het was wel in de

benedenzaal van deze toren dat ze in mei 1431 van nabij kennismakte met de martelwerktuigen.

 Palais de justice (gerechtshuis, plattegrond B2): *place Foch*. Wederom een meesterwerk van gotische architectuur, daterend uit het begin van de 16de eeuw. De recente schoonmaak ervan laat zien hoe licht de stenen van kleur waren. De gevel aan de *cour d'honneur* (het voorplein) vertoont bijzonder mooi beeldhouwwerk en een centraal torentje met afgestompte hoeken. Beneden sobere ramen met korfbogen. Op de eerste verdieping zijn de versieringen al rijker. Helemaal bovenaan vind je een verzameling van torentjes, pinakels en steunbogen. Schitterend. Het justitiepaleis werd bijna helemaal herbouwd na de Tweede Wereldoorlog. Op het binnenplein, onder de oostelijke trap, werd in 1976 **Le monument Juif-Maison Sublime** ontdekt, een Joods bouwwerk dat een Hebreeuwse universiteit uit de romaanse periode zou kunnen zijn. Deze ontdekking bewijst dat Rouen ten tijde van Willem de Veroveraar een van de belangrijkste culturele centra van Europa was. Op de restanten van het gebouw staan Hebreeuwse muurschriften, waaronder één dat verwijst naar een vers uit het boek Koningen: 'Dat dit huis verheven moge zijn'. Het is aan dit opschrift dat het bouwwerk zijn naam 'Verheven Huis' dankt. Het opmerkelijke monument is sinds kort ook opengesteld voor het publiek (*uitsluitend op (vroeg) reservering, di. om 15.00u, ☎ 0232 083240, € 6,50, duur 2 uur*); een rondleiding voor geschiednisfanaten.

 Gros-Horloge (De Grote Klok, plattegrond B2): *rue du Gros-Horloge* ☎ 02 32 08 01 90. April-okt. di.-zo. geopend 10.00-13.00 u en 14.00-19.00 u; nov.-maart., di.-zo. 14.00-18.00 u. De kassa gaat 1 uur voor sluitingstijd dicht, zowel 's middags als 's avonds. Toegangsprijs: € 6; kortingen mogelijk; gratis voor kinderen tot 6 jaar. De absolute nummer één op de hitlijst van ansichtkaarten uit Rouen! Prachtig renaissancegebouw dat bestaat uit een klokkentoren en een bewerkte poortboog. Deze laatste overspant de straat en is aan beide kanten versierd met een pronkerige wijzerplaat. De grote klok van verguld goud bevond zich vroeger in de klokkentoren (14de eeuw), tot men besliste ze aan de buitenwereld te tonen. De wijzers van de uren liepen over de wijzerplaat, terwijl goden de dagen van de week vertegenwoordigden (Mars voor woensdag, Mercurius voor donderdag). De boog dateert uit het begin van de 16de eeuw. Werp een blik op de onderkant van de boogconstructie. Je ziet er een beeldhouwd tafereel van de Goede Herder met zijn schapen. Op de zijkant van de klok staat een mooie, elegante, romantische fontein uit de 18de eeuw, versierd met een nimf. Ernaast een schattige loggia in renaissancestijl.

Laten we even binnen een kijkje nemen... Tijdens een lange sluitingsperiode werd het gewelf hersteld, werd er sierverlichting geïnstalleerd en werden de wijzerplaten van de klok gerestaureerd. Daarnaast werd er ook een tentoonstelling ingericht waarin de geheimen van deze klok – een van de oudste van Europa – uit de doeken worden gedaan: de geschiedenis, de architectuur, de werking enzovoort. Je wordt ondergedompeld in de 16de eeuw en krijgt onder meer de woning van de huisbewaarder, de werkplaats van de horlogemaker, de zaal met de wijzerplaten en de klokkenkamer te zien. Van boven in de klokkentoren heb je een buitengewoon uitzicht op de daken van Rouen.

Rouen-New York

Een bijzonderheid: het Gros-Horloge en de kathedraal van Rouen zijn in New York vertegenwoordigd op de bronzen onderdelen van de deuren van de Maronitische kathedraal in de wijk Brooklyn. Deze zijn afkomstig uit het beroemde schip *de Normandie*, die in 1942 in New York afbrandde, toen hij aan een steiger van de Hudson lag aange-meerd.

👁️👁️👁️ **Rue du Gros-Horloge** ('rue du Gros' voor de ingewijden; plattegrond B2): de bekendste straat van de hele stad. De eerste autovrije straat van heel Zuid-Europa (1970!). Ter hoogte van de klok staat een mooi vakwerkhuis. De huizen die tegen de klokkentoren zijn gebouwd, stralen allemaal de charme uit van een eeuwenoude geschiedenis. Door de vele winkels kun je erg vaak over de hoofden lopen, zeker in het weekend.

👁️👁️👁️ **Oude straten en de vakwerkhuisen**: jullie zullen zien dat er veel middeleeuwse woningen staan. Klassieke architectuur komt hier niet veel voor. Het Edict van Nantes werd in 1685 opgeheven, wat leidde tot de emigratie van talloze protestante ondernemers en economische malaise, waardoor er weinig werd gebouwd. Je vindt de meeste middeleeuwse gebouwen aan de westkant van de stad en in de buurt van de rivier (de rues de Fontenelle, du Vieux Palais, de Crosne en avenue Flaubert). Ze behoorden grotendeels toe aan rijke ondernemers; de adel was gevestigd ten noorden van de place du Vieux Marché.

Veel van deze rijke huizen werden na de oorlog gerenoveerd. Onder het pleisterwerk bleek mooie middeleeuwse architectuur schuil te gaan. Slenter door de smalle steegjes en ontdek de resten van een ver verleden. Enkele tips: naast de kathedraal, in de *rue Saint-Romain*, vind je op nummer 70 een elegante gevel met gebeeldhouwd ijzerwerk. Op nummer 74 staat een gotisch huis met bewerkte kapitelen uit de 15de eeuw. Let erop hoe de woning steeds meer terrein wint op de straat naarmate je van verdieping tot verdieping klimt. De *faiencerie Augy* op nummer 26 maakt nog steeds aardewerk volgens de oude ambachtelijke technieken. Net ervoor zie je de smalle *rue des Chanoines*, met een aantal heel mooie huizen in vakwerkstijl. Helemaal achterin wordt het steegje merkwaardig smal, waarna het uitkomt op de *rue Saint-Nicolas*. Daar vind je op nummer 24 een ziekenhuis voor poppen (*Les Beaux-Jours*)! Steek de *rue de la République* over. Onder aan de *Église Saint-Maclou*, in de *rue Martainville*, staat een mooie rij vakwerkhuisen. Als je in de richting van Saint-Ouen loopt, kom je in de *rue Damiette* langs een serie leuke antiekwinkels. Verderop ligt de *rue Eau-de-Robec*, genoemd naar het beekje dat er ooit stroomde. De waterloop voorzag de ververs van water en deed ook dienst als open riool. Een kunstmatig beekje probeert dat beeld van vroeger op te roepen ... Voorbij het justitiepaleis verdienen de *rue Beauvoisine*, *de rue Ganterie*, *de rue des Bons-Enfants* en de *rue Sainte-Croix-de-Pelletier* een bezoekje. Zo kom je bij de place du Vieux-Marché. Stop in de *rue Jeanne-d'Arc* (de hoofdstraat) even bij nummer 31, de *Caves Jeanne d'Arc*, een wijnwinkel in een overwelfde kelder van 400 m² groot. Verbazingwekkend!

Aan de andere kant van de stad moet je een kijkje gaan nemen in de *Quartier de la Croix-de-Pierre* en in de *rue Saint-Hilaire*, een van de oudste buurten van Rouen. Er werden heel wat films opgenomen. De wijk is vandaag de dag grondig aan het veranderen.

👁️👁️👁️ **Place du Vieux-Marché (plattegrond A-B2)**: op dit plein werden tijdens de middeleeuwen alle terdoodveroordeelden terechtgesteld. Dit is de plek waar Jeanne d'Arc in 1431 levend werd verbrand. Hoewel het plein een betonnen jasje heeft gekregen, blijft de plek toch een zekere charme uitstralen. Je vindt er een klein *Musée du Souvenir* (herdenkingsmuseum), gewijd aan de nationale heldin en aan de geschiedenis van het plein. Op het plein zelf staat een modern gebouw dat zowel de kerk als de overdekte markthal omvat; een van de meest levendige plekken van de stad. Net naast het plein ligt het *Musée Pierre-Corneille* (zie verder).

- **Église Jeanne d'Arc**: dag. geopend, geen bezoeken op vr. en zo. ochtend, ook niet tijdens diensten. Fraaie glas-in-loodramen in renaissancestijl. Ze zijn afkomstig uit een kerk die in 1944 werd vernield. Het interieur is heel geslaagd. De ruimte is op een originele manier ingedeeld en het houten gebinte is zeer geslaagd. Het heeft de vorm van een schip en is op de zee geïnspireerd; de dakpannen lijken samen op de schubben van een vis, om de christelijke symboliek van de vis terug te laten komen. Maar over de buitenarchitectuur zijn de meningen